

УДК 351.823.1

ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ

Триполиць Р.В.

аспірант Класичного приватного університету

Annotation

The legal forms of state control after the use of the landed resources, and also the stages of realization of state control after the use and guard of the landed resources are analyzed in the article.

Анотація

У статті проаналізовано правові форми державного контролю за використанням земельних ресурсів, а також стадії здійснення державного контролю за використанням та охороною земельних ресурсів.

Ключові слова

Держава, контроль, земля, використання, охорона, обстеження, спостереження, перевірка, інспектування, нагляд, моніторинг.

I. Вступ

Охорона земель – одне з найважливіших природоохоронних завдань нашої держави, що полягає у здійсненні системи правових, організаційних, економічних та інших заходів, спрямованих на раціональне використання земель, запобігання необґрунтованому вилученню земель, захисті від шкідливого антропогенного впливу, відтворенні та підвищенні родючості ґрунтів. Контроль як явище в практичному суспільному житті виражається в певних формах його здійснення. У період переходу держави до ринкових відносин поняття державного контролю розширює свій зміст, а разом з тим змінюються й можливі форми його здійснення.

II. Постанова завдання

Мета статті – дослідити державний контроль за використанням земельних ресурсів.

III. Результати

О.Ф. Андрійко визначає форму контролю як зовнішній вираз здійснюваних дій. Вибір форм державного контролю в багатьох випадках має як об'єктивний, так і суб'єктивний характер. Це і умови розвитку держави, і структурна перебудова органів державної влади, і розвиток різних форм власності [3, с. 186].

Вибір форми контролю його суб'єктом відбувається в межах, що окреслені його повноваженнями або прямо передбачені у правовій нормі. Як правило, відповідні форми контролю визначені правовими актами, які регламентують діяльність суб'єкта контролю, а він застосовує у своїй діяльності такі

форми контролю, які знайшли закріплення в нормативних актах, оптимально відповідають вирішенню поставлених перед ним завдань та здійснюються в межах його повноважень. Проте й у цій визначеності існує широкий діапазон вибору суб'єктом державного контролю саме тієї форми, яка найбільше підходить для відповідної ситуації [3, с. 186–187].

Ф.Х. Адіханов визначає форми земельного контролю залежно від конкретних завдань і повноважень органів контролю, методів усунення виявлених порушень, способів впливу на порушників і вказує, що вони можуть бути різноманітними: перевірки, спостереження, обстеження, інвентаризація, інспектування, нагляд [2, с. 172].

Спостереження – це форма отримання необхідної інформації про стан земельного фонду, про правильність його використання й охорони. Спостереження, за висловом Ф.Х. Адіханова, означає постійне утримання об'єкта в полі зору [2, с. 172]. На нашу думку, сьогодні такий контроль здійснюється через моніторинг земель як системи спостереження за станом земель з метою своєчасного виявлення змін, їх оцінювання, відвернення та ліквідації наслідків негативних процесів.

Моніторинг земельного фонду включає у себе ряд послідовних етапів: збирання, обробку, передачу, збереження та аналізу, інформації про стан ґрунтів, прогнозування його змін та розробку науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття ефективних управлінських рішень.

Змістом моніторингу земель є здійснення систематичних спостережень за станом земель (обміру, обстеження, вишукування), виявлення змін, а також оцінювання: стану використання угідь, полів, ділянок; процесів, пов'язаних зі змінами родючості ґрунтів (розвиток водної та вітрової ерозії, втрата гумусу, погіршення структури ґрунту, заболочення і засолення), заростання сільськогосподарських угідь, забруднення земель пестицидами, важкими металами, радіонуклідами й іншими токсичними речовинами тощо.

Для обстеження характерним є більш глибоке проникнення у сферу земельних

відносин. Зазвичай воно проводиться у зв'язку з фактами порушення земельного законодавства і має на меті не лише виявити ці порушення, а й виробити заходи для їх усунення. До обстеження в необхідних випадках залучаються відповідні спеціалісти сільськогосподарства [2, с. 173].

Обстеження проводиться безпосередньо на підконтрольному об'єкті, і така форма контролю поряд з перевіркою дає можливість безпосередньо переконуватися, як виконуються встановлені норми та правила, а також глибше аналізувати причини їх порушень. Адже, як зазначає О.Ф. Андрійко, контролювати – це не лише перевіряти, наглядати, ревізувати, а й знати, володіти інформацією та впливати на розвиток певних ситуацій [3].

Обстеження може бути фактичним і опосередкованим. Безпосереднє фактичне обстеження полягає в тому, що суб'єкти контрольної діяльності можуть із власної ініціативи, безперешкодно, у будь-який час навідувати підконтрольні об'єкти і здійснювати контроль на місці. Це дає можливість виявити фактичний стан справ, найбільш оперативно вжити необхідних заходів з усунення виявлених порушень.

Опосередкована діяльність у контрольному процесі має місце при аналізі звітності, статистичних та інших документованих даних. Їх комплексне вивчення дає багатий матеріал для узагальнення і для дослідження причин виявлених порушень, а отже, для проведення найбільш доцільних заходів для їх усунення.

Найбільш поширеною формою державного контролю є перевірка. Виділяють комплексні, вибіркові та разові перевірки. Зміст комплексних перевірок полягає в розгляді всіх сторін діяльності підконтрольного об'єкта у повному їх обсязі. Вибіркові перевірки застосовуються як під час аналізу окремих сторін діяльності об'єкта, так і під час перевірки діяльності системи об'єктів з конкретного питання. Разові перевірки проводяться за заявами чи дорученнями відповідних органів і можуть застосовуватися для з'ясування як окремого питання їх діяльності, так і вивчення діяльності в цілому.

Перевірка покликана забезпечити дотримання всіма землекористувачами вимог земельного господарства про науково обґрунтоване, раціональне й ефективне використання землі. Ф.Х. Адіханов й О.Ф. Андрійко визначають такі форми перевірки, як попередній контроль (попередня перевірка), поточний (поточна перевірка) та контроль результату (наступна перевірка) [2, с. 173; 3, с. 190].

При попередньому контролі відбувається реалізація різновидів дозвільних повноважень державного органу у сфері контролю

[3, с. 190]. У свою чергу, попередній контроль для охорони земель, особливо сільськогосподарських, має виключно важливе значення. Він має провадитися на початкових стадіях виникнення земельних відносин. Якщо у відповідних планах і проектах питання раціонального використання й охорони земель вирішені правильно, то їх швидше можна втілити в життя [2, с. 173].

Поточний контроль здійснюється щоденно в оперативному порядку, а також у процесі підготовки розгляду й утвердження проектів і схем землеустрою, відводу та вилучення земель, вирішення земельних спорів тощо. Ф.Х. Адіханов підкреслює, що поточний контроль відіграє велику організаційну роль, оскільки він передбачає оперативне втручання у земельні відносини і дає змогу найбільш легко попередити можливі випадки порушення вимог земельного законодавства. У поточному контролі найбільш повно виявляється його систематичність [2, с. 173].

А.М. Третяк зазначає, що поточна стадія контролю за використанням та охороною земель передбачає комплексний контроль за практичним здійсненням проектів землеустрою та робочих проектів організації раціонального використання та охорони земель. Така робота здійснюється в порядку технагляду [7, с. 10].

Ф.Х. Адіханов називає поточний контроль щоденним і вказує, що він здійснюється безпосередньо за використанням та охороною земель, наприклад, за цільовим використанням земель, проведенням заходів з охорони ґрунтів, дотриманням правил ведення земельного кадастру, зняттям, зберіганням та використанням родючого шару ґрунту, здійсненням проектів і схем землеустрою й інших проектів за використанням земель та охороною ґрунтів тощо [2, с. 173].

Стадія контролю результату визначається комплексною оцінкою та всебічним аналізом використання й охорони землі в цілому по землеволодіннях і землекористуваннях. У результаті цього встановлюється правильність виконання землевласниками і землекористувачами проектних або планових рішень, їх обґрунтованість, а також причини їх невиконання або відхилення від них. На цій стадії контроль наділений завданнями аналізу, а його дані мають систематизуватися і застосовуватися для вдосконалення проектування, планування й управління раціональним використанням і охороною земель. У порядку наступності контролю здійснюється перевірка прийнятих рішень із питань правильного використання й охорони земель.

Наступну перевірку Ф.Х. Адіханов визначає як контроль слідами контролю. В межах наступної перевірки орган контролю стежить за фактичним усуненням земельних

правопорушень, за своєчасним виконанням підприємствами, організаціями та громадянами даних їм обов'язкових вказівок з питань використання й охорони земель, які вони стримали. Об'єктами перевірки можуть бути правильність ведення земельно-облікових документів, ефективність боротьби з окремими видами порушень у межах певного господарства, району чи області; правильність і цільове використання земель, наданих для відповідних потреб; дотримання земельного законодавства в цілому в окремому районі, області та ін. [2, с. 173].

Інвентаризація в перекладі означає опис інвентарю. У нашому прикладі – це опис стану земельного наділу. Об'єктом інвентаризації може бути стан земельного масиву одного або групи землекористувачів, а також стан земель за окремими показниками, наприклад, порушених земель у масштабі адміністративно-територіальної одиниці [1, с. 174].

Ще однією формою контролю є інспектування, яке є перевіркою правильності чийсь дій у порядку нагляду та інструктажу. Для інспектування властивим є те, що воно проводиться посадовими особами спеціально уповноважених на те державних органів – державними інспекціями з використання та охорони земель [1, с. 174]. Інспектування є складною формою організаційної діяльності центральних і місцевих органів державного управління щодо підвладних їм організацій, установ підприємств та посадових осіб, воно включає у себе елементи нагляду, контролю, перевірки виконання, інструктування та ін.

За висновками Я.А. Здир, інспектування склалось як противага надлишковій роздрібності керівних функцій і пов'язаній із цим складності організаторської роботи органів державного управління. Автор визначає такі ознаки інспектування: 1) оперативність у діях інспекторів, тобто контроль і надання безпосередньої допомоги на місці під час виконання вказівок керівних органів; 2) наявність достатніх повноважень інспектора, що дає змогу вирішити організаційні питання на місці без затримки та надлишкового листування, у зв'язку із цим інспектування мають проводити лише відповідальні працівники зі знаннями й досвідом, яким надані відповідні повноваження; 3) швидке й ефективне усунення виявлених недоліків і досягнення позитивного результату; 4) залучення громадськості до роботи з усунення недоліків, які були виявлені під час інспектування [6, с. 15].

Державне інспектування здійснюється спеціальними органами – державними інспекціями чи спеціально на те уповноваженими посадовими особами. Термін “державна” вказує на загальнодержавне значення

діяльності держінспекції, оскільки при виконанні своїх завдань держінспекції виступають від імені та в інтересах держави, а їх повноваження у сфері контролю та нагляду за дотриманням законності розповсюджуються на всі об'єкти незалежно від їх відомчої належності, а в більшості випадків і на всіх громадян [6, с. 17].

Інспектування від інших форм контролю відрізняється, перш за все, тим, що тут перевіряється діяльність підконтрольних осіб. Для інспектування характерним є також те, що воно проводиться посадовими особами спеціально уповноважених на те державних органів – державними інспекторами.

Об'єктами інспекторських перевірок можуть бути найрізноманітніші види діяльності у сфері земельних відносин: правильність ведення земельно-облікових документів, ефективність боротьби із земельними правопорушеннями, виконання заходів із раціонального використання та охорони земель, а також діяльність посадових осіб підзвітних органів контролю.

Нагляд як форма контролю є спостереженням за чимось або кимось. На відміну від звичайного спостереження, нагляд здійснюється уповноваженими на те органами: прокуратурою (прокурорський нагляд), санітарно-епідеміологічною станцією (санітарний нагляд) та іншими органами [1, с. 174].

Контроль і нагляд – основні для державних інспекцій форми діяльності, які виражаються в постійному спостереженні й перевірці встановлених правил і норм підконтрольними органами, організаціями та окремими громадянами й у вжитті відповідних заходів з усунення порушень і притягнення порушників до відповідальності [6, с. 98].

На думку Я.А. Здир, не можна ставити знак рівності між інспектуванням та наглядом, оскільки функція нагляду здійснюється лише у випадку порушення встановленого правила [6, с. 98]. Тому нагляд, у кінцевому підсумку, спрямований на виявлення фактів правопорушень і вжиття заходів з їх усунення та притягнення винних до відповідальності.

Отже, інспектування не обмежується вузьким колом функцій нагляду. Воно здійснюється методами, характерними не лише для нагляду, а й для інших форм організаційної діяльності, зокрема контролю.

Як бачимо, з огляду на багатогранність явища контролю, в науковій юридичній літературі знаходимо різноманітні класифікації його форм і стадій. Зокрема, сьогодні існують форми опосередкованого контролю, які виражаються в постійному аналізі стану справ на об'єкті, експертизі та зіставленні інформації, яка надходить із різних джерел тощо.

Існують дві форми екологічного контролю – запобіжний і поточний [4]. Але більший інтерес серед дослідників викликає саме запобіжний контроль, бо основною метою запобіжного земельного контролю є недопущення настання шкідливих наслідків як для земель, так і для довкілля в цілому.

В цьому контексті варто наголосити, що здійснення контролю за використанням та охороною земель несе у собі не лише охоронне навантаження, а й, що не менш важливо, навантаження запобіжного характеру (недопущення відступу від правил і виключення можливості правопорушення). Більше того, вважаємо, що при здійсненні земельного контролю за виконанням землеохоронних вимог пріоритетне значення належить саме формі запобіжного контролю.

Наприклад, лише на стадії здійснення запобіжного контролю можна припинити деградаційні процеси, від яких потерпає ця категорія земель, здійснивши контроль за виконанням протиерозійних заходів і контроль за розробкою організаційних, екологічних та інших заходів, що здійснюються з метою запобігання цього явища, а також виявити та з'ясувати причини й умови здійснення земельного правопорушення тощо.

Першочергове значення в діяльності органів контролю щодо забезпечення реалізації запобіжних заходів має конкретна профілактична робота, що знаходить свій прояв в узагальненні результатів перевірок; виявленні, вивченні причин тих чи інших недоліків і порушень; умов, що їх викликали; розробці й здійсненні превентивних заходів організаційного й виховного характеру; надання рекомендацій і обов'язкових вказівок органам управління щодо реалізації відповідних запобіжних заходів, адже запобіжний контроль здійснюється на стадії планування й прогнозування використання й охорони земель.

А.М. Третяк аргументує доцільність класифікації контролю за використанням та охороною земель за такими ознаками, як повнота обсягу підконтрольних об'єктів і безперервність. Перший він поділяє на суцільний та вибірковий, другий – на систематичний, періодичний, що здійснюється через однакові проміжки часу, і одночасний, який здійснюється через певний проміжок часу [7, с. 10].

Крім того, А.М. Третяк зазначає, що контроль може здійснюватись як безпосередньо, так і документальним способом, який полягає у вивченні й аналізі використання й охорони земель за земельно-кадастровими, проектними та іншими матеріалами [7, с. 10].

Що стосується правових форм контролю варто згадати про стадії його здійснення, оскільки контрольний процес характеризується впорядкованістю та послідовністю.

Як стверджує В.М. Гаращук, контрольна діяльність включає ряд послідовних стадій-дій, а саме: підготовчу, центральну та підсумкову. У свою чергу, вони самі поділяються на конкретні стадії-дії [5, с. 8].

Так, при здійсненні підготовчої стадії проводиться вибір об'єкта контролю; визначається предмет контролю (встановлюється, що слід перевірити); визначається засіб здійснення контролю; призначаються особи, які будуть здійснювати контроль; складаються плани його проведення. На центральній стадії ведеться збір та обробка інформації. Зібрана інформація (часто отримана з різних джерел) аналізується, зіставляється з реальним станом справ на об'єкті, що перевіряється, оскільки інформація, отримана від його керівництва, та інформація, отримана з інших джерел, часто не збігаються. Нарешті до підсумкової стадії відносять такі дії: прийняття рішення за підсумками контролю; доведення його до адресата (а в необхідних випадках і до відома громадськості, правоохоронних органів, інших осіб, зацікавлених у результатах контролю); надання допомоги підконтрольній структурі у наведенні порядку на об'єкті; контроль за виконанням рішень, прийнятих за підсумками контролю [5, с. 8].

Усі перелічені стадії мають важливе значення для здійснення державного контролю за використанням та охороною земельних ресурсів. Вони забезпечують можливість вжиття своєчасних і необхідних заходів контролю за визначених обставин, конкретних дій, спрямованих на підконтрольний об'єкт.

Стадії контролю найбільш чітко проявляються у формі перевірок. А.М. Третяк стверджує, що земельний, як і будь-який інший контроль, повинен мати попередню, поточну і подальшу стадії. Так, попередня стадія контролю визначається експертизою землепорядних схем, проектів та інших документів із планування і проектування раціонального використання та охорони землі. Завдання експертизи – проконтролювати якість проектних і планових матеріалів, за якими буде здійснюватись організація використання й охорони земель, що виключає можливість прийняття необґрунтованих рішень щодо земельного законодавства, нормативів й оптимальних умов [7, с. 9].

Метою попереднього контролю, на думку Ф.Х. Адіханова, є попередження всіляких порушень земельного законодавства, негативних явищ у використанні земель. До цього виду контролю він відносить, зокрема, розгляд матеріалів про попереднє узгодження; участь у заходах, спрямованих на правильне використання земель; надання висновків з питань використання та охорони земель, контроль за проведенням експертизи землепорядної документації та ін. [2, с. 167].

Поточний (щоденний) контроль безпосередньо здійснюється за використанням та охороною земель, наприклад, за їх цільовим використанням, проведенням заходів з охорони ґрунтів, дотриманням правил ведення земельного кадастру, зняттям, зберіганням і використанням родючого шару ґрунту, здійсненням проектів і схем землеустрою та інших проектів з використання земельних ресурсів та охорони ґрунтів [2, с. 167]. Крім того, на наш погляд, такий контроль виражається безпосередньо в інспекторських перевірках, у винесенні інспекторами приписів (обов'язкових вказівок з питань використання та охорони земель), у виклику громадян, у тому числі посадових осіб, для отримання від них пояснень, пов'язаних із порушенням земельного законодавства.

У порядку подальшого контролю здійснюється перевірка виконання прийнятих рішень з питань правильного використання та охорони земель [2, с. 167]. На нашу думку, крім перевірки виконання приписів, що були видані інспекторами для усунення правопорушення, ця стадія включає подання позовів до суду про відшкодування втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва, скликання в установленому порядку нарад з питань, що належать до компетенції інспекції, подання звітів та опублікування матеріалів щодо проблем використання й охорони земель у засобах масової інформації. Цю стадію контролю ще називають контролем результату [3, с. 190].

У внутрішній структурі земельного контролю виділяють три стадії, а саме:

1) констатація факту, тобто стадія встановлення фактичного стану справ на підконтрольному об'єкті (на цій стадії здійснюються контрольні перевірки об'єкта, складається акт перевірки, видається припис про усунення виявленого правопорушення);

2) проведення аналізу (зіставлення фактичного стану з покладеними завданнями й оцінювання характеру допущених відхилень);

3) розробка заходів із покращення виконання або коректування процесу управління (у звітах, що подаються вищим органам влади, вносяться пропозиції з огляду на фактичний стан справ на підконтрольному об'єкті; видаються рекомендаційні бюлетені тощо).

Як зазначають деякі дослідники, на початкових стадіях контроль має плановий характер, а переваги планування контролю досить значні – це можливість попередньої розробки порядку контрольних дій, форм і методик їх проведення, передбачення різноманітних, у тому числі й негативних ситуацій, що можуть скластися в ході реалізації інспекторами своїх повноважень, розроблення програм здійснення контролю та ін.

Щодо результатів державного контролю, то вони, як правило, знаходять своє оформлення в офіційних матеріалах, які містять дані про характер контрольних дій, стан справ за тими чи іншими фактами й юридичні наслідки. За результатами контрольних дій орган, що їх здійснює, приймає відповідне рішення, яке може мати рекомендаційний чи примусовий характер.

За результатами контролю оцінювання стану земель складаються оперативні зведення, доповіді, наукові прогнози та рекомендації з додатками до них тематичних карт, діаграм і таблиць, які характеризують динаміку й напрямок розвитку змін, особливо тих, що мають негативний характер.

Отже, як показують дослідження, багатогранність контролю знаходить також свій прояв у різноманітності його форм та стадій. В адміністративно-правовій літературі відсутня загальновизнана класифікація форм державного контролю і в більшості випадків при їх розгляді класифікація проводиться залежно від суб'єкта контролю, сфери його повноважень, завдань, які поставлені перед органом контролю. Тому особливість форм здійснення земельного контролю визначається відповідністю поставлених перед його суб'єктами завдань та конкретної ситуації у сфері земельних ресурсів.

У свою чергу, стадії здійснення контролю в галузі земельних ресурсів характеризуються послідовністю і конкретно визначеними етапами. Здійснення кожної наступної стадії неможливе без попередньої.

IV. Висновки

Для земельних ресурсів характерними є такі правові форми державного контролю: спостереження, що виражається у вигляді моніторингу ґрунтів; обстеження; перевірки; інвентаризація; інспектування. Особливість вибору форм здійснення земельного контролю визначається відповідністю поставлених перед його суб'єктами завдань та конкретною ситуацією у сфері земельних ресурсів.

Для контролю, що проводиться у галузі земельних ресурсів, також є характерними форми запобіжного й поточного контролю. Проведення запобіжного контролю є особливо важливим для земель сільськогосподарського призначення, оскільки метою такого контролю є недопущення настання шкідливих наслідків, а вони, як правило, тягнуть за собою невідворотні процеси, наприклад, деградацію земель.

У свою чергу, стадії здійснення контролю в галузі земельних ресурсів характеризуються послідовністю і конкретно визначеними етапами. Здійснення кожної наступної стадії неможливе без попередньої. У зв'язку із цим виділяють попередній контроль, поточний контроль та контроль результату.

Література

1. Аніщенко В.О. Моніторинг і охорона земель : навч. посіб. / В.О. Аніщенко, В.О. Боровий. – К. : КНУБА, 2003. – 176 с.
2. Адиханов Ф.Х. Теоретические проблемы правовой охраны земель сельскохозяйственного назначения / Ф.Х. Адиханов. – Томск : Изд-во Томского ун-та, 1989. – 272 с.
3. Андрійко О.Ф. Державний контроль в Україні: організаційно-правові засади / О.Ф. Андрійко. – К. : Наукова думка, 2004. – 304 с.
4. Величко О.М., Зеркалов Д.В. Екологічне управління : навч. посіб. / О.М. Величко, Д.В. Зеркалов. – К. : Науковий світ, 2001. – 193 с.
5. Гаращук В.М. Контроль та нагляд у державному управлінні : навч. посіб. / В.М. Гаращук. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 1999. – 55 с.
6. Здир Я.А. Государственные инспекции в СССР / Я.А. Здир. – М. : Юрид. лит., 1960. – 134 с.
7. Третяк А.М. Основи державного регулювання, використання і охорони земель / А.М. Третяк. – Чернівці, 1994. – 55 с.

УДК 338.24.021.8:336.145.1

СУЧАСНІ УМОВИ РЕФОРМУВАННЯ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН**Шецов А.Н.**

аспірант Класичного приватного університету

Annotation

The article includes: study of the current state of intergovernmental relations in Ukraine; examination of mechanisms and components of intergovernmental relations in Ukraine; analysis of the main problems of modern conditions of intergovernmental relations reform in Ukraine; examples of other countries experience concerning disposal of questions between different administrative levels budgets; recommendations of the legal, administrative and economic character concerning improvement of intergovernmental relations.

Анотація

У статті розглянуто сучасний стан міжбюджетних відносин в Україні. Досліджено механізми та складові міжбюджетних відносин. Проаналізовано основні проблеми сучасних умов реформування міжбюджетних відносин в Україні. Наведено досвід інших країн стосовно врегулювання питань відносин між бюджетами різних управлінських рівнів. Надано рекомендації правового, управлінського та економічного характеру щодо вдосконалення системи міжбюджетних відносин.

Ключові слова

Міжбюджетні відносини, бюджет, реформування, трансфери, місцеве самоврядування, видатки, бюджетна система, реформа.

I. Вступ

Реформування системи міжбюджетних відносин є однією із наріжних проблем трансформації вітчизняного господарського комплексу та соціальної сфери. Міжбюджетні відносини в Україні протягом багатьох років носили на собі відбиток командно-

адміністративної економіки та суб'єктивізму при задоволенні нагальних потреб окремих регіонів. Реформа бюджетної системи в цілому та системи міжбюджетних відносин зокрема є складовою глибоких соціально-економічних перетворень в Україні. Це пов'язано з тим, що загалом бюджет є провідною ланкою фінансової системи країни. До того ж успіх економічної стабілізації багато в чому залежить від створення оптимальних форм бюджетних взаємовідносин, чіткого механізму вирівнювання горизонтальних і вертикальних дисбалансів у бюджетах усіх рівнів. При цьому слід зазначити, що на сьогодні економічні перетворення в Україні характеризуються вдосконаленням нової законодавчої бази у цій сфері, закладанням нових механізмів упровадження та здійснення бюджетного процесу.

II. Постановка завдання

Мета статті – дослідити сучасні умови реформування міжбюджетних відносин.

III. Результати

Бюджет можна розглядати як одну із суттєвих умов функціонування сучасної держави, бо державний бюджет – провідна ланка фінансової системи, яка поєднує головні доходи і витрати. Бюджет також розглядають як економічну категорію, політичний інститут, потужний важіль державного регулювання економіки, найбільший за своїм обсягом фонд коштів. Водночас бюджет – це єдність основних фінансових категорій (податків, державного кредиту, державних витрат) у їх взаємодії. Тобто через бюджет здійснюється мобілізація та перерозподіл ресурсів. Через систему податків, пріорите-